مەدىنىدە نازىل بولغان — **سۈرە تەغابۇن** — 18 ئايەت

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

يُسَبِّحُ لِلَّهِ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِي ٱلْأَرْضِ ۖ لَهُ ٱلْمُلْكُ وَلَهُ ٱلْحَمْدُ ۖ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ
﴿١﴾ هُوَ ٱلَّذِي خَلَقَكُمْ فَمِنكُمْ كَافِرٌ وَمِنكُم مُّؤْمِنٌ ۚ وَٱللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٢﴾ خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ
وَٱلْأَرْضَ بِٱلْحَقِّ وَصَوَّرَكُمْ فَأَحْسَنَ صُوَرَكُمْ ۖ وَإِلَيْهِ ٱلْمَصِيرُ ﴿٣﴾ يَعْلَمُ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ وَيَعْلَمُ
مَا تُسِرُّونَ وَمَا تُعْلِنُونَ ۚ وَٱللَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ ٱلصُّدُورِ ﴿٤﴾

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان اللە نىڭ ئىسمى بىلەن باشلايمەن

ئاسمانلاردىكى ۋە زېمىندىكى نەرسىلەر اللەغا تەسبىھ ئېيتىدۇ، پادىشاھلىق اللەغا مەنسۇپتۇر، جىمى ھەمدۇسانا اللەغا خاستۇر، اللە ھەر نەرسىگە قادىردۇر﴿1﴾. اللە سىلەرنى خەلق ئەتتى، ئاراڭلاردا مۆمىنلەرمۇ بار، كاپىرلارمۇ بار، اللە سىلەرنىڭ قىلىۋاتقان ئىشلىرىڭلارنى كۆرۈپ تۇرغۇچىدۇر﴿2﴾. اللە ئاسمانلارنى ۋە زېمىننى ھەق ياراتتى، سىلەرنى سۈرەتكە كىرگۈزدى، سۈرىتىڭلارنى چىرايلىق قىلدى، ئاخىر قايتىدىغان جاي ئۇنىڭ دەرگاھىدۇر﴿3﴾. اللە ئاسمانلاردىكى ۋە زېمىندىكى نەرسىلەرنى بىلىپ تۇرىدۇ، اللە (نىيەتلىرىڭلاردىن، ئەمەللىرىڭلاردىن) يوشۇرغانلىرىڭلارنى ۋە ئاشكارىلىغانلىرىڭلارنى بىلىپ تۇرىدۇ، اللە دىللاردىكى سىرلارنى بىلگۈچىدۇر﴿4﴾.

ﷲ تائالاغا تەسبىھ ئېيتىلىدىغانلىقى، ﷲ تائالانىڭ ئىنسانلارنى ياراتقانلىقى ۋە ئۇنىڭ ھەممە نەرسىنى بىلىپ تۇرىدىغانلىقى توغرىسىدا

بۇ سۈرە تەسبىھ ئايەتلىرى بىلەن باشلانغان سۈرىلەرنىڭ ئەڭ ئاخىرقىسىدۇر. مەخلۇقاتلارنىڭ ياراتقۇچىسى ۋە پادىشاھ اللە تائالاغا تەسبىھ ئېيتىدىغانلىقى يۇقىرىدا تەپسىلىي بايان قىلىندى. شۇڭا اللە تائالا مۇنداق دەيدۇ: ﴿**پادىشاھلىق اللەغا مەنسۇپتۇر، جىمى ھەمدۇسانا اللەغا خاستۇر**﴾ يەنى اللە پۈتۈن كائىناتنى ئۆزى خالىغانچە باشقۇرىدۇ. اللە بارلىق مەخلۇقاتلارنى ياراتقانلىقى ۋە ئۇلارنى ئۆلچەملىك ئورۇنلاشتۇرغانلىقى ئۈچۈن مەدھىيەگە لايىقتۇر.

www.munber.org

﴿**اللە ھەر نەرسىگە قادىردۇر**﴾ يەنى اللە خالىغانلا نەرسە ھېچقانداق توسالغۇغا ۋە چەكلىمىگە ئۇچرىماستىن ۋۇجۇتقا چىقىدۇ. اللە خالىمىغان نەرسە ۋۇجۇتقا چىقمايدۇ. ﴿**اللە سىلەرنى خەلق ئەتتى، ئاراڭلاردا مۆمىنلەرمۇ بار، كاپىرلارمۇ بار**﴾ يەنى اللە سىلەرنى مانا مۇشۇنداق سۈپەتكە لايىق قىلىپ ياراتتى ۋە ئاراڭلاردا مۆمىنىڭمۇ ۋە كاپىرنىڭمۇ چوقۇم مەۋجۇد بولۇپ تۇرۇشىنى ئىرادە قىلدى. اللە كىمنىڭ ھىدايەتكە ھەقلىق ئىكەنلىكىنى، كىمنىڭ گۇمراھلىققا تېگىشلىك ئىكەنلىكىنى بىلىپ تۇرغۇچىدۇر. اللە بەندىلىرىنىڭ ئەمەللىرىنى كۆزىتىپ تۇرىدۇ ۋە شۇنىڭغا قارىتا ئۇلارغا تولۇق مۇكاپات ياكى جازا بېرىدۇ. شۇنىڭ ئۈچۈن اللە تائالا مۇنداق دەيدۇ ﴿**اللە سىلەرنىڭ قىلىۋاتقان ئىشىڭلارنى كۆرۈپ تۇرغۇچىدۇر**﴾ ﴿**اللە ئاسمانلارنى ۋە زېمىننى ھەق ياراتتى**﴾ يەنى ئۇلارنى ئادالەت ۋە ھېكمەت بىلەن ياراتتى.

﴿**سىلەرنى سۈرەتكە كىرگۈزدى، سۈرىتىڭلارنى چىرايلىق قىلدى**﴾ يەنى سىلەرنى ئەڭ گۈزەل شەكىللەردە ياراتتى. اللە تائالا بۇ ھەقتە مۇنداق دېگەن: ﴿ئى ئىنسان! سېنى مەرھەمەتلىك پەرۋەردىگارىڭغا ئاسىيلىق قىلىشقا نېمە ئالدىدى؟ ئۇ سېنى ياراتتى، (ئەزالىرىڭنى) بېجىرىم، قامەتلىكىڭنى تۈز قىلدى. سېنى ئۇ خالىغان شەكىلدە قۇراشتۇردى﴾[1] ﴿اللە سىلەرگە زېمىننى تۇرالغۇ، ئاسماننى بىنا قىلدى. سىلەرنى سۈرەتكە كىرگۈزدى. سۈرىتىڭلارنى چىرايلىق قىلدى. سىلەرگە (تۈرلۈك) پاك نەرسىلەرنى رىزىق قىلىپ بەردى. ئەنە شۇ اللە سىلەرنىڭ پەرۋەردىگارىڭلاردۇر، ئالەملەرنىڭ پەرۋەردىگارى اللەنىڭ بەرىكىتى بۈيۈكتۇر﴾[2] ﴿**ئاخىر قايتىدىغان جاي ئۇنىڭ دەرگاھىدۇر**﴾ يەنى ئاخىرقى تۇرالغۇ قىلىنىدىغان جاي اللە نىڭ دەرگاھىدۇر. اللە تائالا ئۆزىنىڭ ئاسمان ـ زېمىندىكى ۋە دىللاردىكى بارلىق نەرسىلەرنى بىلىپ تۇرىدىغانلىقىدىن خەۋەر بېرىپ مۇنداق دەيدۇ: ﴿**اللە ئاسمانلاردىكى ۋە زېمىندىكى نەرسىلەرنى بىلىپ تۇرىدۇ، اللە (نىيەتلىرىڭلاردىن، ئەمەللىرىڭلاردىن) يوشۇرغانلىرىڭلارنى ۋە ئاشكارىلىغانلىرىڭلارنى بىلىپ تۇرىدۇ، اللە دىللاردىكى سىرلارنى بىلگۈچىدۇر**﴾.

* * * * * * *

أَلَمۡ يَأۡتِكُمۡ نَبَؤُاْ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ مِن قَبۡلُ فَذَاقُواْ وَبَالَ أَمۡرِهِمۡ وَلَهُمۡ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٥﴾ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُۥ كَانَت تَّأۡتِيهِمۡ رُسُلُهُم بِٱلۡبَيِّنَٰتِ فَقَالُوٓاْ أَبَشَرٞ يَهۡدُونَنَا فَكَفَرُواْ وَتَوَلَّواْۚ وَّٱسۡتَغۡنَى ٱللَّهُۚ وَٱللَّهُ غَنِيٌّ حَمِيدٞ ﴿٦﴾

سىلەرگە ئىلگىرى كاپىر بولۇپ ئەمەللىرىنىڭ ۋابالىنى تېتىغانلارنىڭ خەۋىرى كەلمىدىمۇ؟ ئۇلار (ئاخىرەتتە) قاتتىق ئازابقا دۇچار بولىدۇ﴿5﴾*. بۇ شۇنىڭ ئۈچۈندۇركى، ئۇلارغا پەيغەمبەرلىرى روشەن مۆجىزىلەر بىلەن كەلگەن ئىدى، ئۇلار: «ئىنسان بىزنى ھىدايەت قىلالامدۇ؟» دېدى. (پەيغەمبەرنى ئىنكار قىلدى، (ئىماندىن) يۈز ئۆرۈدى. اللە (ئۇلارنىڭ ئىمانىغا) موھتاج ئەمەستۇر، اللە (مەخلۇقاتتىن) بىھاجەتتۇر، مەدھىيىگە لايىقتۇر*﴿6﴾.

ئىلگىرى ئۆتكەن كاپىرلارنىڭ ھالاك قىلىنغانلىقىنى بايان قىلىش بىلەن ئاگاھلاندۇرۇش بېرىش توغرىسىدا

[1] سۈرە ئىنفىتار 6 ــ 8 ـ ئايەتكىچە
[2] سۈرە غافىر 64 ـ ئايەت.

www.munber.org

اللە تائالا ئىلگىرى ئۆتكەن ئۈممەتلەرنىڭ پەيغەمبەرلەرگە قارشى چىقىپ ھەقنى ئىنكار قىلغانلىقى ئۈچۈن ئازاب ـ ئوقۇبەتكە گىرىپتار بولغانلىقىدىن خەۋەر بېرىپ مۇنداق دەيدۇ: ﴿**سىلەرگە ئىلگىرى كاپىر بولۇپ ئەمەللىرىنىڭ ۋابالىنى تېتىغانلارنىڭ خەۋىرى كەلمىدىمۇ؟**﴾ ئۇلار پەيغەمبەرلەرنى ئىنكار قىلغانلىقى ۋە رەزىل ئىشلارنى قىلغانلىقى ئۈچۈن ئۇلارغا دۇنيادا خار قىلغۇچى ئازاپ چۈشتى.

﴿**ئۇلار (ئاخىرەتتە) قاتتىق ئازابقا دۇچار بولىدۇ**﴾ يەنى ئۇلارنىڭ دۇنيادىكى ئازابىغا ئاخىرەتتىكى ئازاب قوشۇلۇپ ئازابى ھەسسىلەپ ئارتىدۇ. اللە تائالا ئۇ ئازابنىڭ سەۋەبىنى بايان قىلىپ مۇنداق دەيدۇ: ﴿**بۇ شۇنىڭ ئۈچۈندۇركى، ئۇلارغا پەيغەمبەرلىرى روشەن مۆجىزىلەر**﴾ يەنى كەسكىن دەلىل ـ پاكىتلار ﴿**بىلەن كەلگەن ئىدى، ئۇلار: «ئىنسان بىزنى ھىدايەت قىلالامدۇ؟» دېدى**﴾ يەنى ئۇلار ئىنسانلار ئىچىدە پەيغەمبەرلىك كېلىشىنى ۋە ئۆزلىرىنىڭ ھىدايەت تېپىشىنىڭ ئۆزلىرىگە ئوخشاش ئىنسانلارنىڭ قولى بىلەن بولىدىغانلىقىنى يىراق ساناشتى. ﴿**(پەيغەمبەرنى) ئىنكار قىلدى، (ئىماندىن) يۈز ئۆرۈدى**﴾ يەنى ئۇلار ھەقنى يالغانچىغا چىقاردى، ياخشى ئەمەللەرنى قىلىشتىن باش تارتتى ﴿**اللە (ئۇلارنىڭ ئىمانىغا) موھتاج ئەمەستۇر، اللە (مەخلۇقاتتىن) بىھاجەتتۇر، مەدھىيىگە لايىقتۇر**﴾.

* * * * * * *

زَعَمَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوٓاْ أَن لَّن يُبۡعَثُواْۚ قُلۡ بَلَىٰ وَرَبِّي لَتُبۡعَثُنَّ ثُمَّ لَتُنَبَّؤُنَّ بِمَا عَمِلۡتُمۡۚ وَذَٰلِكَ عَلَى ٱللَّهِ
يَسِيرٞ ﴿٧﴾ فَـَٔامِنُواْ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ وَٱلنُّورِ ٱلَّذِيٓ أَنزَلۡنَاۚ وَٱللَّهُ بِمَا تَعۡمَلُونَ خَبِيرٞ ﴿٨﴾ يَوۡمَ يَجۡمَعُكُمۡ لِيَوۡمِ
ٱلۡجَمۡعِۖ ذَٰلِكَ يَوۡمُ ٱلتَّغَابُنِۗ وَمَن يُؤۡمِنۢ بِٱللَّهِ وَيَعۡمَلۡ صَٰلِحٗا يُكَفِّرۡ عَنۡهُ سَيِّـَٔاتِهِۦ وَيُدۡخِلۡهُ جَنَّٰتٖ
تَجۡرِي مِن تَحۡتِهَا ٱلۡأَنۡهَٰرُ خَٰلِدِينَ فِيهَآ أَبَدٗاۚ ذَٰلِكَ ٱلۡفَوۡزُ ٱلۡعَظِيمُ ﴿٩﴾ وَٱلَّذِينَ كَفَرُواْ وَكَذَّبُواْ
بِـَٔايَٰتِنَآ أُوْلَٰٓئِكَ أَصۡحَٰبُ ٱلنَّارِ خَٰلِدِينَ فِيهَاۖ وَبِئۡسَ ٱلۡمَصِيرُ ﴿١٠﴾

كاپىرلار ھەرگىز تىرىلدۈرۈلمەيمىز دەپ گۇمان قىلىشتى، ئېيتقىنكى: «ھەرگىز ئۇنداق ئەمەس، پەرۋەردىگارىم بىلەن قەسەمكى، سىلەر چوقۇم تىرىلدۈرۈلىسىلەر، ئاندىن سىلەرگە قىلمىشىڭلاردىن خەۋەر بېرىلىدۇ، بۇ اللەغا ئاساندۇر» [7]. ***اللەغا، اللەنىڭ پەيغەمبىرىگە ۋە بىز نازىل قىلغان نۇرغا (يەنى قۇرئانغا) ئىمان ئېيتىڭلار، اللە قىلىۋاتقان ئىشىڭلاردىن تولۇق خەۋەرداردۇر*** [8]. ***ئۇ كۈندە اللە سىلەرنى قىيامەت ئۈچۈن توپلايدۇ، ئۇ زىيان تارتىدىغان كۈندۇر (يەنى ئۇ كۈندە ئىماننى تەرك ئەتكەنلىكى بىلەن كاپىرنىڭ زىيان تارتقانلىقى، ياخشى ئەمەللەرنى دېگەندەك قىلالمىغانلىقى بىلەن مۆمىننىڭ زىيان تارتقانلىقى ئاشكارا بولىدۇ). كىمكى اللەغا ئىمان ئېيتىپ ياخشى ئىش قىلىدىكەن، اللە ئۇنىڭ يامان ئىشلىرىنى يوققا چىقىرىدۇ، ئۇنى ئاستىدىن ئۆستەڭلەر ئېقىپ تۇرىدىغان جەننەتلەرگە كىرگۈزىدۇ، ئۇلار ئۇ جەننەتلەردە مەڭگۈ قالىدۇ، بۇ كاتتا مۇۋەپپىقىيەتتۇر*** [9]. ***اللەنىڭ (بىرلىكىنى ۋە قۇدرىتىنى) ئىنكار قىلغانلار، ئايەتلىرىمىزنى يالغانغا چىقارغانلار ئەھلى دوزاخ بولۇپ، ئۇلار دوزاختا مەڭگۈ قالىدۇ، ئۇ نېمىدېگەن يامان جاي!*** [10].

ئۆلگەندىن كېيىنكى ھاياتلىقنىڭ ھەق ئىكەنلىكى توغرىسىدا

www.munber.org

الله تائالا ئۆلگەندىن كېيىن تىرىلىش يوق دەپ بىلجىرلايدىغان كاپىرلاردىن، مۇشرىكلاردىن ۋە الله نىڭ بار ۋە بىرلىكىگە تانغۇچىلاردىن خەۋەر بېرىپ مۇنداق دەيدۇ: ﴿**ئېيتقىنكى: «ھەرگىز ئۇنداق ئەمەس، پەرۋەردىگارىم بىلەن قەسەمكى، سىلەر چوقۇم تىرىلدۈرۈلىسىلەر، ئاندىن سىلەرگە قىلمىشىڭلاردىن خەۋەر بېرىلىدۇ**﴾ يەنى سىلەرگە چوڭ ـ كىچىك، قەدىرلىك ۋە قەدىرسىز ئەمەللىرىڭلارنىڭ ھەممىسىدىن خەۋەر بېرىلىدۇ.

﴿**بۇ اللەغا ئاساندۇر**﴾ يەنى سىلەرنى ئۆلگەندىن كېيىن تىرىلدۈرۈش، قىلمىشلىرىڭلارغا قارىتا مۇكاپات ۋە جازا بېرىش الله تائالاغا ئاساندۇر. بۇ ئايەت الله پەيغەمبىرى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا قىيامەتنىڭ چوقۇم بولىدىغانلىقىنى تەكىتلەپ غالىب ۋە بۈيۈك پەرۋەردىگارىنىڭ نامى بىلەن قەسەم قىلىشقا بۇيرۇغان ئۈچىنچى ئايەتتۇر. بىرىنچى ئايەت سۈرە يۇنۇستىكى ﴿ئۇلار سەندىن: «ئۇ (يەنى ۋەدە قىلىنغان ئازاب، ئۆلگەندىن كېيىن تىرىلىش) راستمۇ؟» دەپ سورايدۇ،سەن: «ھەئە، پەرۋەردىگارىم بىلەن قەسەمكى، ئۇ ئەلۋەتتە راستتۇر، سىلەر قېچىپ قۇتۇلالمايسىلەر» دېگىن﴾[1] دېگەن ئايەتتۇر.

ئىككىنچى ئايەت سۈرە سەبەئدىكى ﴿كاپىرلار: «بىزگە قىيامەت كەلمەيدۇ» دەيدۇ، ئېيتقىنكى، «ئۇنداق ئەمەس، پەرۋەردىگارىم بىلەن قەسەمكى، قىيامەت سىلەرگە چوقۇم كېلىدۇ، اللە غەيبنى بىلگۈچىدۇر، ئاسمانلاردىكى ۋە زېمىندىكى زەررە چاغلىق نەرسە اللەدىن يىراق ئەمەستۇر، ئۇنىڭ (يەنى زەررە)دىن كىچىكرەك نەرسە بولسۇن، چوڭراق نەرسە بولسۇن، لەۋھۇلمەھپۇزدا خاتىرىلەنمىگىنى يوق »﴾[2] دېگەن ئايەتتۇر.

ئۈچىنچى ئايەت ﴿**كاپىرلار ھەرگىز تىرىلدۈرۈلمەيمىز دەپ گۇمان قىلىشتى، ئېيتقىنكى: «ھەرگىز ئۇنداق ئەمەس، پەرۋەردىگارىم بىلەن قەسەمكى، سىلەر چوقۇم تىرىلدۈرۈلىسىلەر، ئاندىن سىلەرگە قىلمىشىڭلاردىن خەۋەر بېرىلىدۇ، بۇ اللەغا ئاساندۇر»**﴾ دېگەن بۇ ئايەتتۇر. ﴿**اللەغا، اللەنىڭ پەيغەمبىرىگە ۋە بىز نازىل قىلغان نۇرغا (يەنى قۇرئانغا) ئىمان ئېيتىڭلار، الله قىلىۋاتقان ئىشىڭلاردىن تولۇق خەۋەرداردۇر**﴾ يەنى الله تائالا سىلەرنىڭ ئەمەللىرىڭلاردىن ھېچنەرسە مەخپىي قالمايدۇ.

زىيان تارتىدىغان كۈننىڭ بايانى توغرىسىدا

﴿**ئۇ كۈندە الله سىلەرنى قىيامەت ئۈچۈن توپلايدۇ**﴾ يەنى ئىلگىرىكى ۋە كېيىنكى پۈتكۈل ئىنسانلار بىر مەيدانغا توپلىنىدۇ، ئۇلارغا چاقىرغۇچىنىڭ ئاۋازى ئاڭلىنىپ تۇرىدۇ. ئۇلارنى كۆزلەر كۆرۈپ تۇرىدۇ. الله تائالا بۇ ھەقتە مۇنداق دېگەن: ﴿ئەنە شۇ كۈن ھەممە ھازىر بولىدىغان كۈندۇر﴾[3] ﴿ئېيتقىنكى، «ئىلگىرىكىلەر ۋە كېيىنكىلەر مەلۇم كۈننىڭ مۇئەييەن ۋاقتىدا (يەنى قىيامەتتە) توپلىنىدۇ. ئاندىن سىلەر، ئى قايتا تىرىلىشنى ئىنكار قىلغۇچى گۇمراھلار!﴾[4].

﴿**ئۇ زىيان تارتىدىغان كۈندۇر (يەنى ئۇ كۈندە ئىماننى تەرك ئەتكەنلىكى بىلەن كاپىرنىڭ زىيان تارتقانلىقى، ياخشى ئەمەللەرنى دېگەندەك قىلالمىغانلىقى بىلەن مۆمىننىڭ زىيان تارتقانلىقى ئاشكارا بولىدۇ)**﴾ ئىبنى ئابباس بۇ ئايەت ھەققىدە مۇنداق دەيدۇ: "زىيان تارتىدىغان كۈن" قىيامەت كۈنىنىڭ

---

[1] سۈرە يۇنۇس 53 ـ ئايەت.
[2] سۈرە سەبەئ 3 ـ ئايەت.
[3] سۈرە ھۇد 103 ـ ئايەتنىڭ بىر قىسمى.
[4] سۈرە ۋاقىئە 49 ـــ 50 ـ ئايەتلەر.

www.munber.org

ئىسىملىرىدىن بىرىدۇر. ئۇ كۈنىدە جەننەت ئەھلى دوزاخ ئەھلىنى زىيان تارتقۇزىدۇ. قەتادە ۋە مۇجاھىد قاتارلىقلارمۇ بۇ ئايەت ھەققىدە مۇشۇنىڭغا ئوخشاش دېدى.

مۇقاتىل ئىبنى ھەييان مۇنداق دەيدۇ: مۆمىنلەر جەننەتكە كىرىپ كاپىرلارنىڭ دوزاختا كىرگەنلىكى كاپىرلار ئۈچۈن ئەڭ چوڭ زىياندۇر. مەن (يەنى ئىبنى كەسىر): يۇقىرىدىكى ئايەتنى الله تائالا نىڭ تۆۋەندىكى ئايەتلىرىنى ئوچۇقلاشتۇرۇپ بېرىدۇ، دەپ قارايمەن. ﴿ئۇ كۈندە الله سىلەرنى قىيامەت ئۈچۈن توپلايدۇ، ئۇ زىيان تارتىدىغان كۈندۇر (يەنى ئۇ كۈندە ئىماننى تەرك ئەتكەنلىكى بىلەن كاپىرنىڭ زىيان تارتقانلىقى، ياخشى ئەمەللەرنى دېگەندەك قىلالمىغانلىقى بىلەن مۆمىننىڭ زىيان تارتقانلىقى ئاشكارا بولىدۇ). كىمكى اللەغا ئىمان ئېيتىپ ياخشى ئىش قىلىدىكەن، الله ئۇنىڭ يامان ئىشلىرىنى يوققا چىقىرىدۇ، ئۇنى ئاستىدىن ئۆستەڭلەر ئېقىپ تۇرىدىغان جەننەتلەرگە كىرگۈزىدۇ، ئۇلار ئۇ جەننەتلەردە مەڭگۈ قالىدۇ، بۇ كاتتا مۇۋەپپەقىيەتتۇر. اللەنىڭ (بىرلىكىنى ۋە قۇدرىتىنى) ئىنكار قىلغانلار، ئايەتلىرىمىزنى يالغانغا چىقارغانلار ئەھلى دوزاخ بولۇپ، ئۇلار دوزاختا مەڭگۈ قالىدۇ، ئۇ نېمىدېگەن يامان جاي!﴾.

* * * * * * *

مَآ أَصَابَ مِن مُّصِيبَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ ٱللَّهِ ۗ وَمَن يُؤْمِنۢ بِٱللَّهِ يَهْدِ قَلْبَهُۥ ۚ وَٱللَّهُ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمٌ ﴿١١﴾ وَأَطِيعُوا۟ ٱللَّهَ وَأَطِيعُوا۟ ٱلرَّسُولَ ۚ فَإِن تَوَلَّيْتُمْ فَإِنَّمَا عَلَىٰ رَسُولِنَا ٱلْبَلَٰغُ ٱلْمُبِينُ ﴿١٢﴾ ٱللَّهُ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ۚ وَعَلَى ٱللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ ٱلْمُؤْمِنُونَ ﴿١٣﴾

كىشىگە يەتكەن ھەر قانداق مۇسىبەت پەقەت اللەنىڭ ئىزنى (يەنى قازاسى) بىلەنلا (يېتىدۇ)، كىمكى اللەغا (يەنى ھەر قانداق مۇسىبەت اللەنىڭ قازاسى بىلەن يېتىدۇ دېگەن سۆزگە) ئىشىنىدىكەن، الله ئۇنىڭ قەلبىنى (سەۋرگە) يېتەكلەيدۇ، الله ھەر نەرسىنى بىلگۈچىدۇر﴿11﴾. اللەغا ئىتائەت قىلىڭلار، پەيغەمبەرگە ئىتائەت قىلىڭلار، ئەگەر (پەيغەمبەرنىڭ دەۋىتىدىن) يۈز ئۆرۈسەڭلار (پەيغەمبەرگە زىيان يوق، ئۆزەڭلارغا زىيان)، پەيغەمبىرىمىزنىڭ ۋەزىپىسى پەقەت (دەۋەتنى) روشەن تەبلىغ قىلىشتۇر﴿12﴾. اللەدىن باشقا ھېچ مەبۇد (بەرھەق) يوقتۇر، مۆمىنلەر اللەغا تەۋەككۇل قىلسۇن﴿13﴾.

كىشىگە يەتكەن ھەر قانداق مۇسىبەتنىڭ پەقەت الله تائالانىڭ ئىزنى بىلەنلا يېتىدىغانلىقى توغرىسىدا

الله تائالا سۈرە ھەدىدتە: ﴿يەر يۈزىدىكى بارلىق ھادىسىلەر ۋە ئۆزەڭلار ئۇچرىغان مۇسىبەتلەر بىز ئۇلارنى يارىتىشتىن بۇرۇن لەۋھۇلمەھپۇزغا يېزىلغان، بۇ (ئىش)، شۈبھىسىزكى، اللەغا ئاساندۇر﴾[1] دەپ خەۋەر قىلغان ئىدى. بۇ ئايەتتىمۇ مۇنداق دەپ خەۋەر قىلىدۇ: ﴿كىشىگە يەتكەن ھەر قانداق مۇسىبەت پەقەت اللەنىڭ ئىزنى (يەنى قازاسى) بىلەنلا (يېتىدۇ)﴾ ئىبنى ئابباس بۇ ئايەت ھەققىدە مۇنداق دەيدۇ: كىشىگە يەتكەن ھەر قانداق مۇسىبەت الله تائالا نىڭ خالىشى ۋە ئورۇنلاشتۇرۇشى بىلەن بولىدۇ.

[1] سۈرە ھەدىد 22 ـ ئايەت.

www.munber.org

﴿**كىمكى اللەغا (يەنى ھەر قانداق مۇسىبەت اللەنىڭ قازاسى بىلەن يېتىدۇ دېگەن سۆزگە) ئىشەنسە، اللە ئۇنىڭ قەلبىنى (سەۋرگە) يېتەكلەيدۇ. اللە ھەر نەرسىنى بىلگۈچىدۇر**﴾ يەنى كىمگە بىرەر مۇسىبەت يەتسە ئۇ بۇ مۇسىبەتنى الله نىڭ ھۆكمى ۋە ئورۇنلاشتۇرۇشى بىلەن بولدى دەپ چۈشەنسە، ئاندىن الله نىڭ ھۆكمىگە تەن بېرىپ بۇنىڭغا سەۋر قىلسا ۋە ساۋاب ئۈمىد قىلسا، الله ئۇنىڭ دىلىنى توغرىلىققا باشلايدۇ. ئۇنىڭ دۇنيادىن كەتكۈزۈپ قويغان نەرسىلىرىنىڭ ئۇرنىغا ئۇنىڭ قەلبىگە ھىدايەت، ئىشەنچ ۋە راستچىللىقنى ئورنىتىدۇ. ئۇنىڭغا ئۇ قولدىن كەتكۈزۈپ قويغان نەرسىسىنى ياكى ئۇنىڭدىنمۇ ياخشى نەرسىنى بېرىدۇ.

ئەلى ئىبنى ئەبۇتەلھە ئىبنى ئابباس رەزىيەللاھۇ ئەنھۇمانىڭ ﴿**كىمكى اللەغا (يەنى ھەر قانداق مۇسىبەت اللەنىڭ قازاسى بىلەن يېتىدۇ دېگەن سۆزگە) ئىشەنسە، اللە ئۇنىڭ قەلبىنى (سەۋرگە) يېتەكلەيدۇ**﴾ دېگەن ئايەت ھەققىدە مۇنداق دېگەنلىكىنى رىۋايەت قىلىدۇ: الله ئۇنىڭ قەلبىنى ئىشەنچىگە يېتەكلەيدۇ. شۇنىڭ بىلەن ئۇ ئۆزىگە يەتكەن مۇسىبەتنىڭ ئورۇنسىز يېتىپ قالمىغانلىقىنى، شۇنداقلا قىلىپ سالغان خاتالىقى تۈپەيلىدىنلا ئۆزىگە مۇسىبەت يېتىپ قالمايدىغانلىقىنى بىلىدۇ.

ئىمام بۇخارى ۋە مۇسلىم پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ مۇنداق دېگەنلىكىنى رىۋايەت قىلىدۇ: «مۆمىننىڭ ئىشى تولىمۇ ئەجەپلىنەرلىكتۇر. الله ئۇنىڭغا بىرەر ھۆكۈم قىلسىلا ئۇ ئۇنىڭ ئۈچۈن ياخشىلىق بولىدۇ. ئەگەر ئۇنىڭغا بىرەر ئېغىرچىلىق يەتسە، ئۇ بۇ ئېغىرچىلىققا سەۋر قىلىدۇ. شۇنىڭ بىلەن بۇ ئۇنىڭ ئۈچۈن ياخشىلىق بولىدۇ، ئەگەر ئۇنىڭغا بىرەر خۇشاللىق يەتسە، ئۇ بۇ خۇشاللىققا شۈكرى قىلىدۇ، شۇنىڭ بىلەن بۇمۇ ئۇنىڭ ئۈچۈن ياخشىلىق بولىدۇ. بۇ پەقەت مۆمىن ئادەمگىلا خاستۇر».

الله غا ۋە پەيغەمبەرگە ئىتائەت قىلىشقا بۇيرۇش توغرىسىدا

﴿**اللەغا ئىتائەت قىلىڭلار، پەيغەمبەرگە ئىتائەت قىلىڭلار**﴾ الله تائالا بۇ ئايەتتە بەندىلەرنى الله يولىغا قويغان ئىشلاردا الله غا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىتائەت قىلىشقا، بۇيرۇغان ئىشلارنى قىلىشقا توسقان ۋە چەكلىگەن ئىشلاردىن يېنىشقا بۇيرۇدى، ئاندىن مۇنداق دېدى: ﴿**ئەگەر (پەيغەمبەرنىڭ دەۋىتىدىن) يۈز ئۆرۈسەڭلار (پەيغەمبەرگە زىيان يوق، ئۆزەڭلارغا زىيان)، پەيغەمبىرىمىزنىڭ ۋەزىپىسى پەقەت (دەۋەتنى) روشەن تەبلىغ قىلىشتۇر**﴾ يەنى ئەگەر سىلەر بۇيرۇلغان ئىشلارنى قىلىشتىن باش تارتساڭلار پەيغەمبەرنىڭ ئۈستىگە يۈكلەنگەن ۋەزىپە پەقەت تەبلىغ قىلىشتۇر. سىلەرنىڭ ئۈستۈڭلارغا يۈكلەنگەن ۋەزىپە پەيغەمبەرنىڭ دەۋىتىنى ئاڭلاش ۋە ئۇنىڭغا ئىتائەت قىلىشتۇر. زۆھرى مۇنداق دەيدۇ: پەيغەمبەر ئەۋەتىش الله نىڭ ئىشىدۇر، پەيغەمبەرلىكنى يەتكۈزۈش پەيغەمبەرنىڭ ۋەزىپىسىدۇر، بىزنىڭ ۋەزىپىمىز بولسا بويسۇنۇشتۇر.

تەۋھىد توغرىسىدا

الله تائالا ئۆزىدىن باشقا ھېچ ئىلاھنىڭ يوقلىقىنى، ھەممە نەرسىنىڭ ئۆزىگە موھتاج ئىكەنلىكىنى، ئۆزىنىڭ تەنھا بىر الله ئىكەنلىكىنى خەۋەر قىلىپ مۇنداق دەيدۇ: ﴿**اللەدىن باشقا ھېچ مەبۇد (بەرھەق) يوقتۇر، مۆمىنلەر اللەغا تەۋەككۇل قىلسۇن**﴾ يەنى الله نى بار ۋە بىر دەپ بىلىڭلار، ئۇنىڭغا ئىخلاس بىلەن ئىبادەت قىلىڭلار ۋە ئۇنىڭغا تەۋەككۇل قىلىڭلار، الله تائالا بۇ ھەقتە مۇنداق دەيدۇ ﴿ئۇ مەشرىقنىڭ ۋە

www.munber.org

مەغرىبنىڭ پەرۋەردىگارىدۇر، ئۇنىڭدىن باشقا ھېچ ئىلاھ يوقتۇر، ئۇنى ھامىي قىلىۋالغىن (يەنى ھەممە ئىشىڭنى ئۇنىڭغا تاپشۇرغىن)﴾[1].

* * * * * * *

يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟ إِنَّ مِنْ أَزْوَٰجِكُمْ وَأَوْلَـٰدِكُمْ عَدُوًّا لَّكُمْ فَٱحْذَرُوهُمْ ۚ وَإِن
تَعْفُوا۟ وَتَصْفَحُوا۟ وَتَغْفِرُوا۟ فَإِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٤﴾ إِنَّمَآ أَمْوَٰلُكُمْ وَأَوْلَـٰدُكُمْ فِتْنَةٌ ۚ وَٱللَّهُ عِندَهُۥٓ
أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿١٥﴾ فَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ مَا ٱسْتَطَعْتُمْ وَٱسْمَعُوا۟ وَأَطِيعُوا۟ وَأَنفِقُوا۟ خَيْرًا لِّأَنفُسِكُمْ ۗ وَمَن يُوقَ
شُحَّ نَفْسِهِۦ فَأُو۟لَـٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُفْلِحُونَ ﴿١٦﴾ إِن تُقْرِضُوا۟ ٱللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا يُضَـٰعِفْهُ لَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ۚ
وَٱللَّهُ شَكُورٌ حَلِيمٌ ﴿١٧﴾ عَـٰلِمُ ٱلْغَيْبِ وَٱلشَّهَـٰدَةِ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ ﴿١٨﴾

ئى مۆمىنلەر! سىلەرنىڭ ئاياللىرىڭلاردىن، بالىلىرىڭلاردىن سىلەرگە دۈشمەن بولىدىغانلىرىمۇ بار، ئۇلاردىن ئېھتىيات قىلىڭلار، ئەگەر (ئۇلارنى) ئەپۇ قىلساڭلار، كەچۈرسەڭلار، مەغپىرەت قىلساڭلار (اللە سىلەرنىمۇ مەغپىرەت قىلىدۇ). اللە ھەقىقەتەن ناھايىتى مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر، ناھايىتى مېھرىباندۇر﴿14﴾. سىلەرنىڭ ماللىرىڭلار، بالىلىرىڭلار (سىلەرگە اللە تەرىپىدىن) بىر تۈرلۈك سىناقتۇر، اللەنىڭ دەرگاھىدا كاتتا ساۋاب بار﴿15﴾. تاقىتىڭلارنىڭ يېتىشىچە اللەغا تەقۋادارلىق قىلىڭلار، (ۋەزنى) ئاڭلاڭلار، (ئەمرىگە) ئىتائەت قىلىڭلار، (اللەنىڭ يولىدا ماللىرىڭلارنى) سەرپ قىلىڭلار، (بۇ) ئۆزەڭلار ئۈچۈن پايدىلىقتۇر، كىمكى نەپسىنىڭ بېخىللىقىدىن ساقلىنىدىكەن، ئۇ مەقسىتىگە ئېرىشكۈچىدۇر﴿16﴾. اللەغا قەرزىي ھەسەنە بەرسەڭلار (يەنى مەمنۇنىيەت بىلەن سەدىقە بەرسەڭلار) اللە سىلەرگە ئۇنىڭ (ساۋابىنى) ھەسسىلەپ بېرىدۇ، سىلەرگە مەغپىرەت قىلىدۇ، اللە ئاز ياخشىلىققا كۆپ ساۋاب بەرگۈچىدۇر، ھەلىمدۇر (يەنى بەندىلىرىنى ئازابلاشقا ئالدىراپ كەتمەيدۇ)﴿17﴾. (اللە) غەيبنى ۋە ئاشكارىنى بىلگۈچىدۇر، غالىبتۇر، ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچىدۇر﴿18﴾.

ئاياللارنىڭ ۋە بالىلارنىڭ پىتنىسىدىن ئېھتىيات قىلىش توغرىسىدا

اللە تائالا بۇ ئايەتتە ئاياللارنىڭ ئەرلىرىگە، بالىلارنىڭ ئاتا ـ ئانىلارغا دۈشمەن بولىدىغانلىرىمۇ بارلىقىنى يەنى ئۇلارنىڭ ياخشى ئەمەل ـ ئىبادەتلەرنى قىلىشقا توسقۇنلۇق قىلىدىغانلىقىنى خەۋەر قىلىدۇ. بۇ ھەقتە اللە تائالا مۇنداق دېگەن: ﴿ئى مۆمىنلەر!جۈمە كۈنى جۈمە نامىزىغا ئەزان ئېيتىلسا، اللەنى ياد ئېتىشكە (يەنى جۈمە خۇتبىسىنى ئاڭلاشقا ۋە جۈمە نامىزىنى ئادا قىلىشقا) ئالدىراپ بېرىڭلار، ئېلىم ـ سېتىمنى قويۇپ تۇرۇڭلار، ئەگەر بىلسەڭلار بۇ سىلەر ئۈچۈن ياخشىدۇر﴾[2] **﴿ئۇلاردىن ئېھتىيات قىلىڭلار﴾** بۇ ئايەت ھەققىدە ئىبنى زەيد مۇنداق دەيدۇ: يەنى دىنىڭلاردا چېك تۇرۇڭلار. مۇجاھىد: **﴿سىلەرنىڭ ئاياللىرىڭلاردىن، بالىلىرىڭلاردىن سىلەرگە دۈشمەن بولىدىغانلىرىمۇ بار﴾** دېگەن بۇ ئايەت ھەققىدە مۇنداق دەيدۇ: يەنى ئايال كىشى ئېرىنى ئۇرۇق ـ تۇغقانلىرىدىن ئالاقىسىنى ئۈزۈشكە ياكى

---

[1] سۈرە مۇززەممىل 9 ـ ئايەت.
[2] سۈرە جۇمۇئە 9 ـ ئايەت.

www.munber.org

پەرۋەردىگارىغا ئاسىيلىق قىلىشقا ئېلىپ بارىدۇ. شۇنىڭ بىلەن بۇ ئەر ئايالنى ياخشى كۆرگەنلىكتىن ئايالىنىڭ دېگىنى بويىچە ئىش قىلىدۇ.

﴿ئى مۆمىنلەر! سىلەرنىڭ ئاياللىرىڭلاردىن، بالىلىرىڭلاردىن سىلەرگە دۈشمەن بولىدىغانلىرىمۇ بار، ئۇلاردىن ئېھتىيات قىلىڭلار﴾ بۇ ئايەت ھەققىدە ئىبنى ئەبۇھاتەم ئىبنى ئابباسنىڭ مۇنداق دېگەنلىكىنى رىۋايەت قىلىدۇ: ئۇلار مەككىدە مۇسۇلمان بولغان بىر قىسىم ئەرلەر بولۇپ، ئۇلار پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ قېشىغا ھىجرەت قىلماقچى بولغاندا ئۇلارنىڭ ئاياللىرى ۋە بالىلىرى ئۇلارنى ھىجرەت قىلغىلى قويمايدۇ. كېيىن ئۇلار پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ قېشىغا ھىجرەت قىلىپ كېلىپ، كىشىلەرنىڭ دىندا ئالىم بولۇپ كەتكەنلىكىنى كۆرۈپ ئاياللىرىنى ۋە بالىلىرىنى جازالىماقچى بولىدۇ،

الله تائالا **﴿ئەگەر (ئۇلارنى) ئەپۇ قىلساڭلار، كەچۈرسەڭلار، مەغپىرەت قىلساڭلار (الله سىلەرنىمۇ مەغپىرەت قىلىدۇ). الله ھەقىقەتەن ناھايىتى مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر، ناھايىتى مېھرىباندۇر﴾** دېگەن ئايەتنى نازىل قىلدى بۇ قىسسىنى ئىمام تىرمىزى رىۋايەت قىلغان.

﴿سىلەرنىڭ ماللىرىڭلار، بالىلىرىڭلار (سىلەرگە الله تەرىپىدىن) بىر تۈرلۈك سىناقتۇر، اللهنىڭ دەرگاھىدا كاتتا ساۋاب بار﴾ يەنى ئىنسانلاردىن كىمنىڭ اللە غا ئىتائەت قىلىدىغانلىقىنى ۋە كىمنىڭ ئاسىيلىق قىلىدىغانلىقىنى ئايرىش ئۈچۈن الله تائالا ئۇلارنى مال ـ مۈلۈك ۋە بالىلار بىلەن سىنايدۇ.

قىيامەت كۈنى **﴿اللەنىڭ دەرگاھىدا كاتتا ساۋاب بار﴾** دۇر. الله تائالا بۇ ھەقتە مۇنداق دېگەن: ﴿ئاياللار،ئوغۇللار،ئالتۇن ـ كۆمۈشتىن توپلانغان كۆپ ماللار،ئارغىماقلار، چارۋىلار ۋە ئېكىنلەردىن ئىبارەت كۆڭۈل تارتىدىغان نەرسىلەرنىڭ مۇھەببىتى ئىنسانلارغا چىرايلىق كۆرسىتىلدى. ئۇلار دۇنيا تىرىكچىلىكىدە مەنپەئەتلىنىدىغان (باقاسى يوق) شەيئىلەردۇر؛ اللە نىڭ دەرگاھىدا بولسا قايتىدىغان گۈزەل جاي (يەنى جەننەت) باردۇر. (شۇنىڭ ئۈچۈن باشقىغا ئەمەس، جەننەتكە قىزىقىش كېرەك. (ئى مۇھەممەد!قەۋمىڭگە) ئېيتقىنكى، «سىلەر ئۇلاردىنمۇ (يەنى دۇنيانىڭ زىبۇ زىننەتلىرى ۋە نېمەتلىرىدىنمۇ) ياخشى بولغان نەرسىلەرنى ئېيتىپ بېرەيمۇ؟ تەقۋادارلار ئۈچۈن پەرۋەردىگارى ھۇزۇرىدا ئاستىدىن ئۆستەڭلەر ئېقىپ تۇرىدىغان جەننەتلەر بولۇپ، (ئۇلار) جەننەتلەردە مەڭگۈ قالىدۇ، (جەننەتلەردە)پاك جۈپتىلەر بار، (تەقۋادارلار ئۈچۈن) يەنە اللە نىڭ رىزاسى بار». اللە بەندىلىرىنى (يەنى ئۇلارنىڭ ھەممە ئىشلىرىنى) كۆرۈپ تۇرغۇچىدۇر﴾[1].

ئىمام ئەھمەد بۇرەيدەنىڭ مۇنداق دېگەنلىكىنى رىۋايەت قىلىدۇ: پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بىر كۈنى خۇتبە ئوقۇۋاتقاندا ھەسەن ۋە ھۈسەيىن رەزىيەللاھۇ ئەنھۇمالار يېتىپ كەلدى. ئۇ ئىككىسىنىڭ ئۈستىدە قىزىل رەختتىن تىكىلگەن كۆينەك بار ئىدى . ئۇلار يىقىلىپ، قوپۇپ مېڭىۋاتاتتى، شۇنىڭ بىلەن پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنبەردىن چۈشۈپ ئۇ ئىككىسىنى كۆتۈرۈپ چىقىپ، ئالدىغا قويۇپ تۇرۇپ مۇنداق دېدى: «اللە ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرى سىلەرنىڭ ماللىرىڭلار، بالىلىرىڭلار، سىلەرگە اللە تەرىپىدىن بىر تۈرلۈك سىناقتۇر، دەپ تولىمۇ راست ئېيتقان. مەن بۇ ئىككى بالىنىڭ يىقىلىپ قوپۇپ مېڭىۋاتقانلىقىنى كۆرۈپ سەۋر قىلالماستىن سۆزۈمنى ئۈزۈپ بۇ ئىككىسىنى كۆتۈرۈۋالدىم» بۇ ھەدىسنى ئىمام ئەبۇداۋۇد، تىرمىزى، نەسەئى ۋە ئىبنى ماجە قاتارلىقلارمۇ رىۋايەت قىلغان.

كۆچىنىڭ يېتىشىچە تەقۋادارلىق قىلىشقا بۇيرۇش توغرىسىدا

[1] سۈرە ئال ئىمران 14ـــ 15. ئايەتلەر.

www.munber.org

﴿تاقىتىڭلارنىڭ يېتىشىچە اللە غا تەقۋادارلىق قىلىڭلار﴾ ئىمام بۇخارى ۋە مۇسلىم ئەبۇھۈرەيرە رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ مۇنداق دېگەنلىكىنى رىۋايەت قىلىدۇ: «ئەگەر مەن سىلەرنى بىرەر ئىشنى قىلىشقا بۇيرۇسام، سىلەر كۈچۈڭلارنىڭ يېتىشىچە ئۇنى قىلىڭلار. مەن سىلەرنى بىرەر ئىشنى قىلىشتىن تۇسسام ئۇنىڭدىن يېنىڭلار».

﴿(ۋەزىنى) ئاڭلاڭلار، (ئەمرىگە) ئىتائەت قىلىڭلار﴾ يەنى اللە ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرى سىلەرنى بۇيرۇغان ئىشقا بويسۇنۇڭلار. بۇيرۇقنىڭ سىرتىغا چىقىپ كەتمەڭلار. اللە ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىنىڭ ئالدىدا ھېچ قانداق سۆزنى ۋە ئىشنى ئالدى بىلەن قىلماڭلار. سىلەر قىلىشقا بۇيرۇلغان ئىشتا ئىختىلاپ قىلىشماڭلار، توسالغان ئىشلارنى قىلىشتىن يېنىڭلار.

سەدىقە بېرىشكە رىغبەتلەندۈرۈش توغرىسىدا

﴿(اللەنىڭ يولىدا ماللىرىڭلارنى) سەرپ قىلىڭلار، (بۇ) ئۆزەڭلار ئۈچۈن پايدىلىقتۇر﴾ يەنى اللە سىلەرگە رىزق قىلىپ بەرگەن نەرسىلەردىن ئۇرۇق - تۇغقانلارغا، پېقىرلارغا، مىسكىنلەرگە ۋە موھتاجلارغا بېرىڭلار. اللە سىلەرگە ياخشىلىق قىلغاندەك، سىلەرمۇ اللە نىڭ بەندىلىرىگە ياخشىلىق قىلىڭلار. بۇ ئۆزەڭلار ئۈچۈن دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە ياخشىدۇر، ئۇنداق قىلمىساڭلار، بۇ دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە ئۆزەڭلارگە زىيانلىقتۇر.

﴿كىمكى نەپسىنىڭ بېخىللىقىدىن ساقلىنىدىكەن، ئۇ مەقسىتىگە ئېرىشكۈچىدۇر﴾ بۇ ئايەتنىڭ تەپسىرى سۈرە ھەشىردىكى ئوخشاش مەزمۇننى ئۆز ئىچىگە ئالغان ئايەتنىڭ تەپسىرىدە تەپسىلىي بايان قىلىندى ۋە بۇ ئايەتكە ئالاقىدار ھەدىسلەرمۇ رىۋايەت قىلىندى. شۇڭا بۇ يەردە بۇ توغرۇلۇق تەكرارلاپ ئولتۇرمايمىز. **﴿اللەغا قەرزىي ھەسەنە بەرسەڭلار (يەنى مەمنۇنىيەت بىلەن سەدىقە بەرسەڭلار) اللە سىلەرگە ئۇنىڭ (ساۋابىنى) ھەسسىلەپ بېرىدۇ، سىلەرگە مەغپىرەت قىلىدۇ﴾** يەنى سىلەر اللە يولىدا قانچىلىك نەرسە سەرپ قىلساڭلار، اللە ئۇنىڭ ئورنىنى تولدۇرۇپ بېرىدۇ. سىلەر قانچىلىك نەرسە سەدىقە بەرسەڭلار، اللە ئۇنىڭ مۇكاپاتىنى بېرىدۇ. اللە تائالا يولىدا ياخشىلىق قىلىش قەرز بېرىشكە ئوخشىتىلدى.

ئىمام مۇسلىم رىۋايەت قىلغان بىر ھەدىستە اللە تائالا: «كىم زۇلۇم قىلماستىن ۋە ئۆزىنى موھتاج ھالەتكە چۈشۈرۈپ قويماستىن قەرزى ھەسەنە بېرىدۇ» دەيدۇ دەپ بايان قىلىنغان. شۇڭا اللە تائالا بۇ ئايەتتە اللە سىلەرگە ئۇنىڭ ساۋابىنى ھەسلەپ بېرىدۇ، دەيدۇ. بۇ ھەقتە سۈرە بەقەرەدىمۇ مۇنداق دېگەن ﴿كىمكى اللە غا قەرزى ھەسەنە بېرىدىكەن (يەنى اللە نىڭ يولىدا پۇل - مېلىنى خۇشاللىق بىلەن سەرپ قىلىدىكەن)، اللە ئۇنىڭغا نەچچە ھەسسە (يەنى ئون ھەسسىدىن يەتتە يۈز ھەسسىگىچە) كۆپ قايتۇرىدۇ﴾[1].

﴿سىلەرگە مەغپىرەت قىلىدۇ﴾ يەنى گۇناھلىرىڭلارنى كەچۈرىدۇ. شۇڭا اللە تائالا مۇنداق دەيدۇ: **﴿اللە ئاز ياخشىلىققا كۆپ ساۋاب بەرگۈچىدۇر، ھەلىمدۇر (يەنى بەندىلىرىنى ئازابلاشقا ئالدىراپ كەتمەيدۇ)﴾** اللە ئۇلارنىڭ گۇناھلىرىنى ئەپۇ قىلىدۇ ۋە مەغپىرەت قىلىدۇ. ئەيىبلىرىنى يوشۇرىدۇ. خاتالىقلىرىدىن ۋە يامانلىقلىرىدىن ئۆتۈپ كېتىدۇ. **﴿(اللە) غەيبىنى ۋە ئاشكارىنى بىلگۈچىدۇر، غالىبتۇر، ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچىدۇر﴾** بۇ ئايەتنىڭ تەپسىرى بۇ ئايەتكە ئوخشايدىغان ئايەتلەرنىڭ تەپسىرىدە تەپسىلىي بايان قىلىندى.

---

[1] - سۈرە بەقەرە 245 - ئايەتنىڭ بىر قىسمى.

www.munber.org

شۇنىڭ بىلەن سۈرە تەغابۇننىڭ تەپسىرى تۈگىدى. جىمى ھەمدۇسانا ۋە مەدھىيە اللّٰه غا خاستۇر.

www.munber.org